

УДК 159.9.07

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Студ. О.О. Топольницька, гр. ПОм-1-16-2.0д
Науковий керівник доц. О.О. Музика,
Київський університет імені Бориса Грінченка

Мета дослідження: вивчення особливостей впровадження в освітній процес формувального оцінювання як ефективного засобу розвитку самооцінки та критичного мислення молодших школярів.

Завдання дослідження:

1. Створення інформаційного середовища (блогу) із метою популяризації наукових досліджень, поширення інформації та обміну думками про можливості формувального оцінювання навчальних досягнень молодших школярів.
2. Апробування системи онлайн-опитувань вчителів початкових класів та батьків із метою вивчення нагальних проблем в оцінюванні учнів із подальшим їх аналізом, оприлюдненням та обговоренням результатів.

Об'єктом дослідження є невідповідність системи оцінювання, яка традиційно склалася, новим вимогам до оцінювання молодших школярів, що передбачені концепцією Нової української школи.

Предмет дослідження – формувальне оцінювання навчальних досягнень молодших школярів.

Методи дослідження: спостереження за учнівськими реакціями в процесі оцінювання навчальних досягнень, бесіда, анкетування, онлайн-опитування.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів. Новизна дослідження пов'язана зі змінами, які сьогодні відбуваються в системі освіти України, зокрема з переглядом й оновленням підходів до оцінювання навчальних досягнень молодших школярів. Практичне значення роботи полягає в поширенні інформації про можливості та переваги формувального оцінювання як основи сприяння розвитку самооцінки та критичного мислення молодших школярів.

Результати дослідження. Дослідницька робота проводилася на базі спеціалізованої загальноосвітньої школи №296 Дарницького району м. Києва та приватної школи *Active school*. Дослідженням були охоплені учні початкових класів, батьки учнів, учителі. Основним завданням індивідуальних бесід з учнями було виявлення та узагальнення думок школярів стосовно сприймання оцінки й оцінювання з метою пошуку шляхів покращення системи оцінювання загалом. Враховуючи, що система оцінювання в навчальних закладах, де проводилося дослідження, різна – *Active school* (власна система оцінювання, вербальне оцінювання), СЗШ №296 (бальна система оцінювання), природно, що й уявлення дітей про процес оцінювання та похвалу різняться. Було виявлено, що учні, в яких вербальна система оцінювання, розуміють оцінку («вербальне судження») як відгук про результати їхньої навчальної дії та мотивацію до подальших успіхів, відзначаючи, що важливими є знання, які вони отримують у процесі виконання завдання. Учні, які отримують оцінку в балах, вказують саме на оцінку, а не на отримані знання, потрібні для подальших навчальних успіхів та реалізації цілей майбутнього. Таким чином, згідно з результатами дослідження, словесне оцінювання забезпечує підтримку навчально-пізнавальної мотивації та сприяє особистісному зростанню школяра.

Від визначення педагогічно виправданого підходу до оцінювання навчальних досягнень учнів залежить їхнє прагнення до самовдосконалення та формування життєвої компетентності особистості.

Основним завданням проведеного нами онлайн-опитування «Оцінювання навчальних досягнень молодших школярів» було визначення ставлення до системи оцінювання, яка склалася, та знаходження шляхів її покращення у вчителів початкових класів та вчителів-предметників. На запитання «У якій формі, на вашу думку, краще здійснювати оцінювання навчальних досягнень молодших школярів?» відповіді опитуваних, педагогічний досвід яких від 2 років, розділилися. Найбільше учителів (46%) віддали перевагу вже існуючим системам оцінювання, а особливо поєднанню декількох (наприклад, фіксована оцінка та короткі оцінні судження, оцінювання за рівнем досягнень), лише 23% опитаних обрали формувальне оцінювання як дієву форму оцінювання навчальних досягнень учнів (рис. 1). Хоча саме формувальне оцінювання дозволяє вчителю прослідкувати динаміку індивідуальних навчальних досягнень учня, а учневі – побачити шляхи покращення особистих результатів.

Саме тому у процесі дослідження нами було створено відкриту інформаційну платформу для обговорення й обміну думками стосовно можливостей і переваг формувального оцінювання навчальних досягнень молодших школярів. Блог наповнено сучасною науковою інформацією (нові підходи до оцінювання; власні дослідницькі результати; практичні поради для вчителів початкових класів та батьків учнів; корисні посилання тощо).

Висновки. Від врахування психологічних особливостей молодших школярів, правильного підходу до організації навчальної роботи й оцінювання їхніх навчальних досягнень значною мірою залежить формування інтересу учнів до навчання, а також розвиток таких важливих особистісних якостей як самостійність, ініціативність, працьовитість тощо. Використання вчителями розгорнутих умотивованих оцінювальних суджень, що містять не лише характеристики досягнутого результату, але водночас і процесу виконання роботи, а також динаміки досягнень та докладених дитиною зусиль, матиме позитивний вплив на психоемоційний стан дитини та розвиток її самооцінки й критичного мислення. Такий підхід до оцінювання забезпечуватиме навчальну та особистісну успішність молодших школярів.

Ключові слова: оцінка, оцінювання, формувальне оцінювання, вербальне оцінювання, молодший шкільний вік.

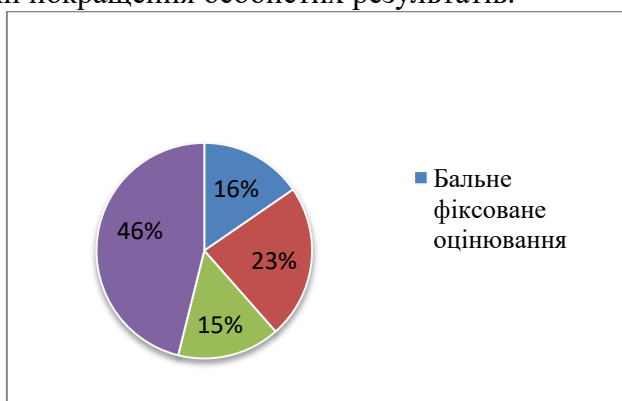

Рисунок 1 – Результати онлайн-опитування вчителів початкових класів

ЛІТЕРАТУРА

- Музика О.О., Топольницька О.О. Оцінювання навчальних досягнень першокласників: психологічні аспекти [Текст] / О. О. Музика, О. О. Топольницька // Молодий вчений. – 2017. – №1 (41). – С. 238-241.
- Нова українська школа: порадник для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. — К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. — С.119-120.